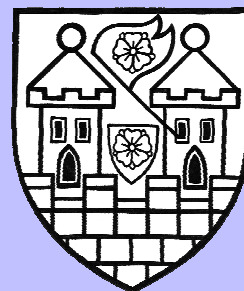
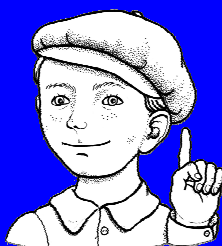

I. TŘEBOŇ - MĚSTO A ZÁMEK

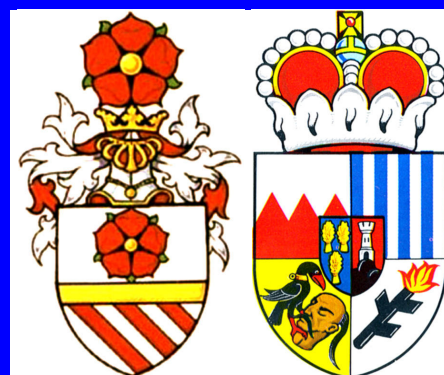

Město je původně malou osadou, kterou v polovině 12. století založil člen rodu Vítkovců - pan Vítek z Prčic. Kolem jsou samé močály a bahniska. Křoviny a porosty okolo se musí **tříbiti**, což znamená mýtiti a klestiti (káceti) a od této činnosti se odvozuje český název města **Třeboň**. Osada se v průběhu staletí rozvine v město, kterému vládnu nejdrive **Rožmberkové** (od roku 1366 až do počátku 17. století), chvilku **Švamberkové** a **Habsburkové** a nakonec **Schwarzenberkové** (od roku 1660 až do 20. století).

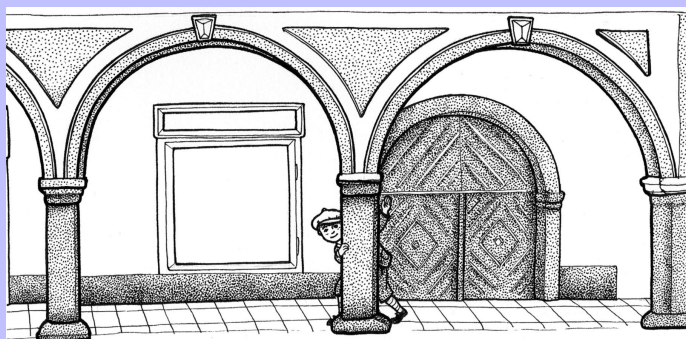
Úkol pro tebe:

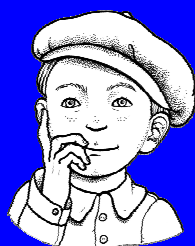
Když uvidíš někde ve městě tyto erby, odvodíš si komu patří. Jeden erb má v poli hlavu Turka, do které klove havran (vzpomínka na vítězství nad Turky) a druhý pětistou růží, někde i s medvědy. Který erb je rožmberský a který schwarzenberský?

Náměstí tvoří s okolními uličkami historické památkově chráněné jádro města. Tak jako v minulosti se zde konají trhy-jarmarky i různá umělecká vystoupení ... jen se upustí od středověkých poprav a veřejného trestání nepoctivců a zlodějů. Domy mají zdobené fasády s **podloubím** a krásné štíty. Uprostřed je renesanční kašna a Mariánský sloup, který je postavený k úctě Panny Marie; ta má vyslyšet prosby o ochraně před požáry, mory a hladomorem.

Úkol pro tebe:

Jaký tvar má náměstí? Odkrokuj si ho na délku i šířku.

Bydlel zde Štěpánek Netolický, uznávaný stavitel 47 rybníků a Zlaté stoky. Ve kterém čísle domu?

Všimni si kašny s vytesanými hlavami po obvodu. Najdeš mezi nimi rožmberskou růží?

Je tu vytesán i pták pelikán - matka, která krmí svá mlád'ata vlastní krví?

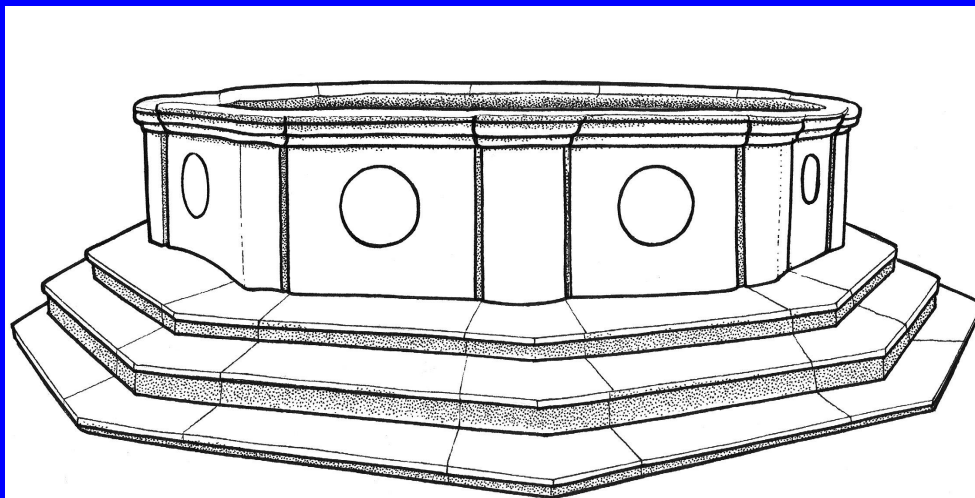
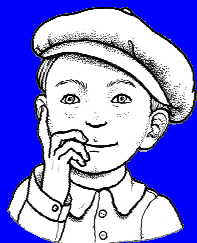
Jakou vlastnost tato scéna zobrazuje? Krvežíznivost? Hlad? Mateřskou lásku?

Text Dagmar Geršlová • Ilustrace Lucie Müllerová • Technická spolupráce Marek Ehrlich
Tento pracovní list doporučujeme pro žáky II. stupně ZŠ.

Úkol pro tebe:

Doplň sám(a) podle své fantazie výzdobu na kašně.

Víš, co jsou to kočičí hlavy?

Dokážeš si představit, že by dlažba byla z nějakého jiného materiálu? Třeba z asfaltu, po kterém by se ti dobře jezdilo třeba na kolečkových bruslích?

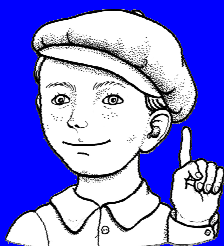
Kolem historického jádra se vine **Zlatá stoka** a zbytky **městského opevnění**. Z jedné strany centrum sousedí s **pivovarem**, z druhé strany s hrází **rybníka Svět**, dále se **zámkem** a **klášterem** s **kostelem Panny Marie a sv. Jiljí**.

Zlatá stoka není potok, kde se rýžuje zlato. Je to umělý vodní kanál dlouhý asi (zopakuj si dělení a vypočítej: $92:2 =$ km), který vytéká z řeky Lužnice u vesnice Majdaleny, obtáčí Třeboň a končí ve Veselí nad Lužnicí. Staví se téměř 10 let v období 1508-1520 a zásobuje okolní rybníky i města vodou. Plaví se po ní i dřevo. Říká se jí zlatá kvůli důležitosti vody pro život – voda je nad zlato, tak jako sůl. Jejím hlavním stavitelem je pan **Štěpánek Netolický**.

Pokud půjdeš po břehu Zlaté stoky, zjistíš, že stoka kopíruje stávající zbytky **opevnění**, které se dochovalo u kláštera a za zámkem.

Touto procházkou si uděláš přehled o dalších zajímavostech města a jejich poloze. Díky hradbám se město ubránilo např. nájezdům husitských vojsk. Do města se vstupovalo bránami, které původně měly padací mosty, mříže a těžká vrata.

Úkol pro tebe:

Vypiš jména čtyř dochovaných městských bran (na každé je cedulka se jménem a drobnou informací):

1.	3.
2.	4.

Ve výklenku jedné brány stojí drobná dřevěná soška vojáka – sv. Floriána, ochránitele všech před požárem. Zakroužkuj jméno této brány.

Pivovar je ve městě už za Rožmberků. Pivo se považuje za tekutinu s blahodárnými účinky a vaří se z něj i různé omáčky a polévky. Současný pivovar, postavený na místě bývalé rožmberské zbrojnice, má podobu z 19. století. Fasády jsou zajímavé, protože se na nich střídají omítané plochy a režné cihly. Ochráncem pivovarníků je sv. Kryštof – pokud chceš poznat jeho podobu, zajdi si do kostela Panny Marie, kde je na stěně vymalovaný.

Úkol pro tebe:

Spočítej komíny na pivovarských budovách.

Komu patří erb nad hlavním vstupem do areálu?

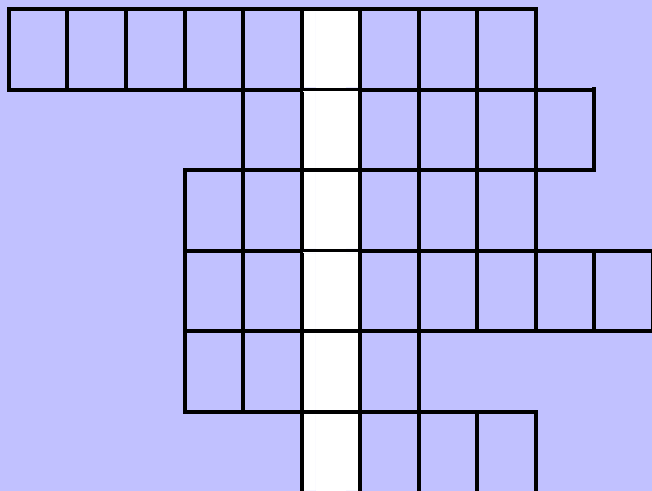
Jak se jmenuje pivo, které se tu vyrábí?
(pokud nevíš, zeptej se kolemjdoucích)

Jaká rostlina je pro výrobu piva důležitá?

Od pivovaru jen krůček k dalšímu pozůstatku minulosti. Nikdo z návštěvníků Třeboně nemá odjíždět z města, aniž se nezastaví na břehu **rybníka Svět** a nespočine očima na jeho hladině, která se každým okamžikem mění a je mnohobarevná.

Rybník vznikl v 16. století a původně se jmenoval (viz tajenku křížovky).

jméno jedné z městských bran

Jakub Krčín byl z

pták, který na erbu klove hlavu Turka

krytá komunikace podél domů na náměstí

název rybníka v Třeboni

hlavní chovná ryba na Třeboňsku

Stavba rybníka je na tu dobu odvážná a nebezpečná, stačila by chyba a voda by zaplavila město. Vodní hladina chrání město před vpádem cizích vojsk. Vše řídí a plánuje stavitel **Jakub Krčín z Jelčan**, a když vše dobře skončí (po pěti letech výstavby v roce 1574) je rybník přejmenován na Svět. Nyní se v rybníce dobře koupe a chytají ryby.

Úkol pro tebe:

Na břehu rybníka si prohlédni sochu muže, který přispěl k jeho výstavbě.

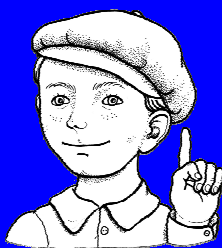

Když se na hrázi rybníka obrátíš směrem k městu, spatříš přes silnici zbytky hradeb se **zámkem**. Přejdi na zámecké nádvoří.

Renesanční podobu získal zámek přestavbou hradu v letech 1565-1575. Bylo to za Rožmberků - Viléma z Rožmberka a jeho bratra Petra Voka. Vzorem byla panská sídla v italských městech. Zámek je velmi rozsáhlý.

Úkol pro tebe:

Uhodni kolik má tento dvoupatrový čtyřkřídlový zámecký areál s hranolovou věží celkem místností? Výsledek si vypočítej: $40 \times 3 = \dots\dots\dots$ místností.

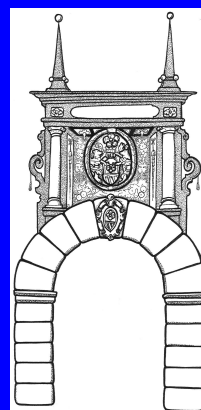
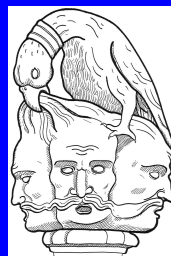
Víš, jak se říká ryté psaníčkové výzdobě na stěnách zámku?

Prohlédni si krásné ornamenty na římsách pod střechou. Zkus svou zručnost a některé ornamenty přemaluj.

Kde najdeš v areálu zámku tuto bránu?

Najdeš někde v areálu zámku motiv na obrázku? Co symbolizuje?

Projdi si areál a urči, komu patří známé erby nad hlavními vstupy.

Ještě malé upozornění na další dvě **zajímavosti města**: Do Třeboně patří také **lázeňství** a rybníkářství. Obě tato odvětví mají dlouhou tradici.

Úkol pro tebe:

V lázeňství se využívá příroda - **rašelina** z okolní půdy a její blahodárné účinky na nemoci kloubů jsou známy už za Rožmberků.

Víš, jak se jmenují dnešní dvojce lázně v Třeboni?

Rybníkářství souvisí s velkou výstavbou rybníků již ve středověku. Tehdy je chov ryb významným odvětvím a zdrojem bohatství. Po rybě, zejména kaprovi, je velká poptávka i v zahraničí. Ryba není jen postní stravou, ale servíruje se k jídlu celoročně. Toto platí až do dnešní doby.

Tím je tento malý průvodce po městě u konce. Rozšíření obzoru o město nebo věci v něm, které tě zaujaly a na které hledáš odpověď, najdeš na internetu nebo v knihovně.

